

מן הבאר

אמרות ופנינים, מוסרי חיים ולקחים, מבאר חפרוה שרים - רבוה"ק מגור, נבג"מ ובלחט"א

אמרות מבאר רבותינו הק'

פרשת בהר - בחקתי תשפ"ג
~ שנה א' ג'ר"יון ב"ט ~

יידבר ה' אל משה מהר סיני לאמר:
(כה) כותב ה"שפת אמת" ז"ע בליקוטים: בתורת כהנים ברש"י מה ענין שמיטה להר סיני מה שמיטה נאמרו פרטותיה וכו'. י"ל ע"ד הרמז הר סיני ענוה ושפלות כמ"ש על משה קבל תורה מסיני, ושמיטה ידוע כי ענינו ע"ז להראות שהכל לה' הארץ ומלוואה ולזה בא ללמוד על כל המצות שתלוין בהר סיני שע"י בחינה זאת יכולין לקיים כל המצות בפרטות' כו'.

הרבי ה"פני מנחם" ז"ע אמר: פרשת בהר סיני, הכנה למתן תורה, מדריגות גדולות, ובתוכה הפרשה של עבדים, עבד עברי הרי אין בו שום היתר, לא תרדה בו בפרך, ואפילו עבד נרצע, שעבר ושנה, שבג, אפ"ה אמרה תורה ולא תדחה אבן אחר הנופל, לא לרחק אותו, הוא יהידי וצריך לקרבו, כי טוב לו עמך, עמך במאכל עמך במשטה, ואילו אצל עבד גוי כתיב לעולם בהם תעבודו, מצות עשה לתמיד, והתנהלתם אותם לבנינים אחרים, והלא רחמיו על כל מעשיו, ואפשר הרמז דא' בגמ' [סוכה נב:] מפנק מנוער עבדו ואחריתו יהיה מנון, שבתחילה היצר הרע הוא עבדו של האדם ואחר כך נעשה האדם עבד שלו במחשבות רעות, זה הרמז עבד כנעני, כמעשה ארץ כנען וגו', היא וכל ארגליה דיליה.

וקראתם דרוו לכל יושביה: (כה) כותב הרבי ה"לב שמחה" ז"ע: איתא בשם הו"ל שלא נחבו הבית אלא בשביל שלא שמרו מצות השביעית, אולי עפ"י דא' בבעה"ט וקראתם דרוו וגו', דרוו עולה כמנין ת"י וזו כמנין דרוו שנים היו דורות בארץ משנבנה הבית, זה י"ל הרמז וקראתם דרוו בארץ וגו' בשמירת שמיטין ויובלות אזי יהיה דרוו בקיום בית המקדש כנ"ל, וכאשר לא שמרו ולא קראו דרוו, חרב ביהמ"ק אחר שנות דרוו.

וכי תאמרו מה נאכל וגו': (כו) הרבי ה"אמרי אמת" ז"ע אמר שראה בספר אחד [בדרך דרוש] שהק' הלא כסף יענה את הכל, ואפשר לקנות, ותירץ שם כי השכנים של ארץ ישראל היו בכעס על בני ישראל ולא רצו למכור להם שום מאכל. והאמרי אמת תירץ: כי רוצה אדם בקב שלו...

ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו וגו': (כה) כותב הרמז"ק ה"שפתי צדיק" ז"ע: למה נצרך הקדמה 'אם לא יהיה לו גואל', יש לומר שבא לרמז מי שלא יהיה לו קרוב וגואל יעזור לו השי"ת שישגי ידו, שכן שמעתי מפ"ק קזיני [הח' הרי"מ] ז"ל כל מאפיל יש לו אור מוכן להאיר מאפילה. דייק ממוח"ל [כתובות לג:] אלמלי נגדוהו

לחנניה מישאל ועזריה הוו פלחו וכו', כפ' התוס' שלא היה איסור ע"ז, ע"כ כשלא היו יכולים לעמוד, ע"כ לא נגדוהו, כן בכל הסתר שנשלח הוא רק להשיב נפשו, ע"כ יתאמץ בהבטחת הכתוב והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו.

גר ותושב וחי עמך: (כה) פירש הרבי ה"בית ישראל" ז"ע: גר ותושב - וחי עמך. אחד שידוע שבועה"ז הוא אינו אלא גר, אותו אדם הוא תושב לעתיד לבוא - בעולם הבא.

כי לי בני ישראל עבדים: (כו) בספר "רמתיים צופים" מביא בשם ה"חידושי הרי"ם" ז"ע ברש"י שטרי קודם. היינו שישראל עצמם הם קנין אחד של הקב"ה כמ"ש באבות ישראל קנין אחד, והס"מ שרוצה ח"ו לגבות משטרי חוב אינו יכול לגבות מחמת ששטרו של הקב"ה קודם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר: איתא בגמ' [קידושין גט.] זבוגי לא מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסכמנא מילתא, וברש"י אינה סימן טוב שימכור אדם מקחו הראשון, השתא דאמרת סימנא מילתא היא וכו' [כריתות ו.], גם כלפי מעלה, השי"ת לא ימכור מקחו הראשון, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם, שטרי קודם, השי"ת לא ימכור את בני ישראל, בני ככורי ישראל, בני ישראל קנין ראשון.

ראש הישיבה מגור שליט"א: אמר הראשונים והאור החיים הק' מדקדקים שפתח בלשון נסתר 'עבדי הם', אשר הוצאתי אותם, וסיים בלשון נוכח את ה' 'אלקיים', והו"ל בלשון נסתר 'אני ה' אלקיים', אלא שכן הוא סדר העבודה, בתחילה אין רואים ומרגישים - כל התחלות קשות, אבל מכאן ואילך יערב לכם, אחרי שאדם מרוגם את עצמו יותר ויותר בקדושה, זה הנפק מלשון נסתר ללשון נוכח, אני ה' אלקיים, עבודת ה' כבר אינו לעול על צואריו, אלא הוא מרגיש וצמא לקרבת אלקיים.

אם בחקתי תלכו וגו': (כו) הרבי ה"לב שמחה" ז"ע כותב: אם בחקותי תלכו אי' בגמ' אין אם אלא לשון תחנונים וכו', יש לפרש לשון תחנונים שבכדי להיות עמל בתורה צריך הרבה לבקש ולהתחנן, והרמז אם בחקותי [עם ב' התיבות והכולל] בגימ' תחנונים.

אמר הרבי ה"פני מנחם" ז"ע: אם בתקותי תלכו, כדי שיהא תלכו צריך שיהיו רגלים, ושקר אין לו רגלים, צריך שיהא הרצון באמת. כתיב ויפצל בהן פצלות לבנות, אי'

הברכה: ואכלתם לחמכם לשובע - שיהא אוכל קימעה והוא מתברך במעיו, כי הם הרי אינם צריכים יותר.

אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: עתידין כל אילני סרק וכו' שישענו פירות [כתובות קיב:], ועץ השדה יתן פריו, אצל חטא אדם הראשון גם הארץ נתקללה, ואי' [רש"י] בראשית יא א] כי עברה על גזרותיו של הקב"ה שאמר תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי וכו', שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן וכו', ועתה אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, גם זה יתוקן, ועץ השדה יתן פריו, שיהא טעם העץ כטעם הפרי, וזה רק אם בחקתי תלכו.

ואכלתם לחמכם לשובע: (כו) כותב הרמז"ק ה"שפתי צדיק" ז"ע: וי"ל כעין שפירש בספר ארץ החיים על פסוק יאכלו עונים וישבעו שהעניו יכול לאכול לשובע דאיתא ברמב"ם ה' דעות שיהיה אדם מלאכול כדי שביעה פן יכעס ויסתכן, מה שאין כן עניו אינו כועס, כן הבטחת הכתוב שיכולו לאכול לשובע.

ושברתי מוטות עולכם: (כו) אמר הרבי ה"אמרי אמת" ז"ע: בסוף הברכות כתיב ואשבור מוטות עולכם וגו', ומקשים איך כתוב אחרי כל הברכות הטובות, ואמר מוטות עולכם, וכי איזה עול יהיה עוד, ואמר דהנה אי' ברש"י ז"ל ר"ה [כת]. מצות לאו ליהנות ניתנו אלא לעול על צואריהם ניתנו ע"ש. גם אי' [קידושין ל:] בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, לכל מצוה יש יצר הרע נגדה, הסתר, בבחינת דכורא ונוקבא, ואי' [נדה סא:] לעתיד יהיו כל המצות בטלות, כי שרגא בטיהרא מה מהני, אז יהיה רק אור תורה, ויבטל העול שעל צואריהן, כדאי' ברמב"ם כי המצות הם עצות מרחוק לבוא ליהדות וכוה"ק קרא אותם עיטין וכו'.

ואם בחקותי תמאסו: (כו) בלקוטי יהודה מביא: אי' בשם דו"ר הרה"צ רבי נחמ"י זצ"ל שאמר בשם אביו השפת אמת זצ"ל שדקוק, הא קבלת חכם אפילו על תנאי היא באה, והאיך משכחת שיבועו על האדם טובות, ותירץ כי גם הברכות באות על תנאי.

ואיש כי יקדיש את ביתו קדש: (כו) אמר ה"חידושי הרי"ם" ז"ע: צריך כל אחד לדאוג לקדש את ביתו כמ"ש איש כי יקדיש את ביתו וגו', ורק אחד כך יכול הוא להגיע לידי קדושה. כמו שכתוב על בירתך שחחמת בבשרנו ואח"כ על תורתך שלמדנתו, כי זהו העיקר, היסוד.

אכתבים למערכת

לכבוד מערכת מן הבאר,

אחדשה'ט ומתוך הכרת הטוב על פעלכם, הנה בגיליון ש"ק פ"ר א"ח הבאתם מעשה ממרן הבית ישראל ז"ל, אשר לא מתנשי מינן בימים ובלילות ומדי דברי בו זכור אזכרנו וכו' המו מעי לו.

צעירי הצאן רבים הם אשר לא ראו להבת קודש זו מימיהם, וכל השגתם בו הינה רק מכה מעשיות אלו ודוגמתם מאם למקרא ולמסורת, וצורך שלושה עשר נפה לכל מעשה, האיך להציגו בפניהם, וכפרט אשר רוב מניין ובניין של אנ"ש דומני כרבבה אשר הינם כצמח השדה, ולא זכו לראות אף לא בבואה דבבואה של האי זקן מלא רחמים, ואינם יודעים שותא דמר ובקל יבואו לידי טעות וידמו מילתא למילתא ומפכי להא מעשה מעיקרו,

ובחסד ה' עלי ובידו הטובה, מכיוון וזכיתו ע"י א"מ שיח' אשר ערסתי עמדה בביתו ובבית וועד לחכמים, ומעודי חביבין היו עלי שמועותיו, אוולא שקילנא הרמן ורשותא לסבר את האוזן וחוב קדוש עלינו לפרש את שיחתו.

בבי תרי ותלת יש להקדים. חרדתו של מרן הב"י זיעועכ"א מכל דקדוק קל של דברי סופרים, היתה מן הידועות, והס לו למי שנראה חלילה מזלזל בכך, ואיני יכול לעלות על בדל דעתי שידקן מישוהו במחיצתו חלילה לזלזל במזיד ולו במנהג קדוש, ודי"ק מהממשה הנ"ל ניתן ללמוד האיך כבב לו התנהגותו של אותו אברך, אשר הפך עיקר לטפל וטפל לעיקר, וכי הרב העמידו על מקומו, כי איסור כהן להיכנס לציון, אינו שווה כל חללי דעלמא שניסה להשיג, וגם במחיר כל הסברות אותם ניסה לטאמא את הטהור דמעיקרא.

מקום יש כאן להזכיר את הידוע, שביקש מהגאון רבי י"מ קנובלוביץ זצ"ל, למצוא היתר לממתנים בביהמ"ד מאיסור קפנדריא. פחות ידוע מה ששמעתי מא"מ, שגער בו הרבי ברחימו, על מחשבתו להסתמך לגבי תענית יא"צ על מנהג העולם, או חלילה על תובנה מהתייחסות של הרבי עצמו משנה קודמת, במקום לשאול מורה הוראה. וכה אמר: יהודי צריך לשאול רב לגבי הנהגותיו. בדומה סיפור לי ר' אברהם ויסמל, שהרבי חקר אותו האיך התנהג לגבי טבילת כוס אותה הביא לרבי, ומה רבה היתה הנאתו לשמוע כי הלך לשאול את הרב הגאון רבי שלמה שרייבר זצ"ל, וענה ואמר: כך צריך להיות, כל בחור וכל אברך בכל דבר צריך לשאול מורה הוראה, כך לא נכשלים. כל מי שזכה להיות בשנים אלו בצילון, וודאי זוכר את התור שהשתרך בביתו של הגאון הנ"ל בבוקר צום גדליה, להתיר לאלו מאנ"ש שהיו חלושים לאחר שני ימי ר"ה, שעמדו בשורה' וכו', ואף אחד לא העלה בקצה דעתו להתיר לעצמו.

ובכלל מקורביו ואנשי סודו היו לומדי התורה ואוהביה, ורק לדוגמא, רב ביהמ"ד הגאון ר' בעריל שיינברג זצ"ל, תמידין כסדרן ובמיוחד בשנים האחרונות שהיה בחדרו שעות ארוכות מדי שבוע בשבתו ואכמ"ל.

ולעצם המעשה המובא יש להקדים יש גוף המעשה למתואר.

היו כהנים שהרבי אסר עליהם להיכנס לתוך מבנה ציון המצינית של רשב"י, אותו אברך עליו מסופר, למרות הוראתו של מרן הב"י, כן הרהיב עוז ונכנס כביכול ע"מ להתפלל, או על מנת לראות את הרבי בתפילתו. לתמימת הרבי השיב כי לדעת חלק מהפוסקים ניתן להכנס מכמה סיבות שאכמ"ל, וע"כ יצא הקצף, וע"כ אמר רשכבה"ג: מילא אין כאן מורא שמיים (לכהן אסור להכנס ואתה כן נכנסת) אבל איפה מורא רבך, איפה הפחד ממילה שלי (שאמרתי לך שלא להיכנס), היית צריך להניח את כל התורה שלך ואת כל התפילה שלך (כביכול ה'לומדות' שלך שמה שאסרתי אתה יודע שמוות, והתפילה שלך שבאת להתפלל אתי) ולא לעבור על אוהרתי. ודפח"ח וזכותו וזכות התנא ביה עסקין תגן עלינו ועכ"א.

ממ"ל בן א"מ הרב א"ל
ממשימי רבינו המובהקים והחביבים

מעשה מרובה"ק

עני חשוב כמת

סיפר הגאון החסיד רבי ליפמאן מרדומסק ז"ל [חתנו של הרה"ק ה"תפארת שלמה" זי"ע]: היה לו חבר נעורים עמו נסע לקאצק ולגור. לימים ירד החבר מנכסיו והיה לעני מרוד. היו לו קרובי משפחה עשירים באמריקה וחשב לנסוע אליהם, אולי יעזרוהו ויעמידוהו על רגליו. שאל בעצת רבו ה"הידושי הר"ם מגור זי"ע, ולא הסכים.

אמר: "אם כן אכתוב להם מכתב על רוע מצבך, אולי יתמכו בך", אך גם לכך לא הסכים הרבי. שב לביתו בפחי נפש, והעוני הציק עד דרכובה של נפש. קם ונסע בשנית, וקיבל אותה תשובה.

ביתו היה ריקם, העוללים שאלו להם ואין, ומרוב צרה וציקה לקה בליבו, אשתו הציקתו כבדיה, מדוע לא יחוס על נפשו ועל נפשות בני ביתו כשקרוביו העשירים מוכנים לעזור, והוא שב ונסע לגור, ככה ואמר: "איני רואה עצה, אלא לפנות לעזרתו!" והרבי ענהו: "אין בידי להושיעך"...

סוף דבר, לא עמד בו הכוח והוא כתב לקרוביו מכתב שועה. ואכן, מכתבו עשה פרי. התשובה הגיעה מהרה, סכום הגון שהביא רוחה, ואחריו הגיעו סכומים נוספים בלא שביקש דבר. אבל מצב בריאותו הלך והורע, עד שרותק למיטתו. הבין שפגעה בו קפידתו של הרבי, אך מצבו מנע מנוע לנסוע ולהתנצל. ביקש מחבירו רבי ליפמאן מרדומסק שיסע בשליחותו, ויבקש מחילה. יספר על מצב בריאותו, ויעתיר לרפואה.

נסע רבי ליפמאן לגור, נכנס אל הקודש פנימה ומילא שליחותו.

שתק הרבי זמן מה, ושהה פתח ואמר: "דע לך, ליפמאן, לפעמים נגזרת מיתה על אדם. ויש לכך עצה, לפדותה ביסורי עוני, ושהעני חשוב כמת [נדרים סד:]. על ידי דחקותו, יכול היה לחיות. אך מה אעשה, וכמו ידיו רחה ענייתו מעלי"...

נרעש רבי ליפמאן לשמע הרברים, קיבל ברכת פרידה ושב לעירו, וכבר לא מצא את חבירו בחיים...

מבאר החסידות

רפואת השונא

השתאו הכל למסירות נפשו לרפואת שונאו, וסיפרו לאמו הצדקת על הנהגתו. היה הדבר למורת רוחה, כי ידעה כמה סבל ממנו בנה. נכנסה לחדרו ואמרה לו: "שמעני בני, הלא אינו מאוהבך, ומדוע מרעיש אתה עולמות עליו, ועוד מסגף עצמך בתענית?"

צרות צרורות סבל הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זי"ע מאדם שהתנכל לו, הצר צעדיו ומירד את חייו. סופו חרוץ היה, חלה ונפל למשכב. החולי הלך והכביד, שעתו קרבה. באו והודיעו לרבי ששונאו עומד לעבור מן העולם. אם חשבו שישמחוהו בבשורה, טעו. הרבי נרעש והורה לכנס מנין אנשים לבית מדרשו, לומר תהלים בלא הפסק להחלמתו. קיבל על עצמו יום תענית לרפואת החולה, ואמר מזמורי תהילים בשברון לב.

נענה ואמר: "הלא תבנין, אמא, אם יש לי שונא, ודאי כך נגזר עלי בעוונותי, מתפלל אני אפוא שיבריא, ולא אצטרך לחפש לי שונא חדש"...

אל הבאר

מבענדין זצ"ל הביע התנגדות לנסיעתו. פנה ושאל לטעם ההתנגדות

אמר הגה"צ מבענדין: "חוששני שבשוכם תפסירו דבר מה שלא בשבח הארץ ותכשלו בחטא המרגלים... ויצא שכר הנסיעה בהפסדה!"... הרגייעו הרבי, שאין בכוננתו לראות אלא דברים טובים ולשמוע רק דברים טובים... וההתנגדות הוסרה.

בהמשך דרכם של הצדיקים נלך ונצליח.

לעורכי העלון המפואר "מן הבאר" ע"י גור המאוחדת. שלומכון יסגא

משמח לראות את המשך הוצאת העלון תמידים כסדרן, המשך הקו המנחה על הגברת האחדות במחנותינו, ועל זה תברוכו משמי מרומים. והנני להביא סיפור מהרבי ה"אמרי אמת" זי"ע שממנו נלמד איך לראות רק הטוב שבכל אחד ולא ח"ו להיפך...

כשהרבי ה"אמרי אמת" זי"ע ביקש לבקר בארץ ישראל בפעם הראשונה, שמע שגיסו ומחותנו הגה"צ

כנגד המברכים - ברכות מז"ט לבעלי השמחות בקהילתנו

ברכת מז"ט טוב

לידידי הרבה"ג ר' מנדל מושקוביץ לאו"ט
לידידי הרבה"ח ר' יהודה אריה סגל לאו"ט
ח'ה"ג אירוס' ילדיהם שהיו בשעט"מ
מאהלים ירדיך - שטיבל בית יעקב

ברכת מז"ט טוב

לידידי הרבה"ח ר' יוסף לייב בורנשטיין לאו"ט
ח'ה"ג חוכנס בנו אלימלך נ"ו
ח'ה"ג תורה ומצוות
מאהלים ירדיך - שטיבל רוזוועלט

ברכת מז"ט טוב

לידידי הרבה"ח ר' אביגדור רובינשטיין לאו"ט
לידידי הרבה"ח ר' משה עקשטיין לאו"ט
ח'ה"ג חוכנס הנכד ויבולין יוסף נ"ו ח'ה"ג תורה ומצוות
בן ידידי הרבה"ח ר' אברהם מרדכי עקשטיין לאו"ט
מאהלים ירדיך - שטיבל בית יעקב - 48 שטיבל 19/50

ברכת מז"ט טוב

לידידי הרבה"ח ר' מאיר גלברט לאו"ט
ח'ה"ג אירוס' בנו שיהי' בשעט"מ
מאהלים ירדיך
שטיבל בית יעקב - שטיבל 19/50